

Van de kip en de kameel

DOOR ROBERT NIJKAMP, VLEESKUIKEN- EN MELKVEEHOUDER IN RAALTE (OV.)

Wat een unieke kans om met een groepje buitenlandse boeren een zesweekse wereldreis te mogen maken over drie continenten! Een kans mogelijk gemaakt door Nuffield; een wereldwijd netwerk van boeren die op zoek zijn naar nieuwe ontwikkelingen, toepasbaar op het eigen bedrijf of in de sector. Maar ook best wel een ding om je bedrijf zes weken aan anderen over te laten en ook nog eens je gezin thuis laten.

De foto heeft niet veel met pluimvee van doen. Juist het bezoeken van zo veel mogelijk takken van landbouw is een belangrijk onderdeel van de wereldreis die ik in het kader van mijn Nuffield-scholarship mocht maken. Die reis strekte

'Veel problemen in de landbouw zijn min of meer gelijk.'

van bedrijven van kleine biologische katoenboeren in India, tot melkveebedrijven van 20.000 melkkoeien, en tot 12 hectare kassen midden in de woestijn met uitgekiende koeïng (geïnstalleerd door Nederlandse bedrijven). Daarnaast bezochten we ook het Amerikaanse ministerie van Landbouw, het congres, spraken we met senatoren en bezochten we het Europees parlement. Dit om niet alleen bedrijven te zien, maar vooral ook hoe bedrijven kunnen overleven of floreren in een bepaalde cultuur. En om te zien hoe in verschillende landen anders omgegaan wordt met bijvoorbeeld de huisvesting of ketenpartners. Zo zijn in veel landen de slachterijen eigenaar over bijna de hele keten, en mag een boer alleen de gebouwen zetten en de arbeid leveren.

In ons land kunnen de verregaande regelgeving en eisen soms wel voor frustratie zorgen. Maar opvallend was dat ik in de landen die we bezocht hebben (Singapore, India, VAE, Qatar, Frankrijk, Verenigde Staten), geen bedrijven gezien heb die het qua hygiëne, en zeker ook qua bedrijfsmanagement, beter voor elkaar hebben dan de Nederlandse/Noordwest-Europese bedrijven.

Naast het zien van alle landen en culturen was het voor mij ook heel erg waardevol om 's avonds onder het genot van een biertje met ons groepje (boeren uit Australië,

Nieuw-Zeeland en Amerika) te praten over de bedrijven van die dag, en met name over ieders eigen bedrijf en visie. Zeer verhelderend om de meningen van boeren van de andere kant van de wereld te horen.

De meest gestelde vraag achteraf: wat heb je geleerd? Veel problemen in de landbouw zijn min of meer gelijk, zoals water/droogte en arbeid, en in elk land is wel wat. Van slechte infrastructuur tot droogte of corruptie. Wees vooral trots op je eigen bedrijf en straal dat uit. Er is altijd een land wat goedkoper kan produceren, dus zorg dat je iets unieks doet!

FOTO: ROBERT NIJKAMP